

ماموریت ویژه انریکه مورا

اهمیت سفر چند روزه مورا به تهران در تلاقی آن با سفر جمعه آینده «شیخ تمیم بن جابر آل ثانی» امیر قطر به تهران پیش از سفر دوره‌ای او به آلمان، بریتانیا و دیگر کشورهای اروپایی دوچندان شده است.

به گزارش سایت خبری پرسون، جلال خوش‌چهره در یادداشتی نوشت: اخبار رسمی، آگاهی‌های اندکی را درباره سفر «انریکه مورا» هماهنگ کننده مذاکرات وین و نیز فرستاده ویژه اتحادیه اروپا به تهران در اختیار افکار عمومی قرار می‌دهد. به نظر می‌رسد هم طرف اروپایی و هم ایرانی، تمایل چندانی برای ارائه گزارش‌هایی بیش از آنچه درباره این سفر گفته‌اند را ندارند. آیا این امر ناشی از اهمیت آن چیزی است که قرار است مورا با خود به تهران بیاورد؟ یا همان‌گونه که سخنگوی وزارت امور خارجه با استقبال سرد از سفر مورا گفته؛ این سفر حامل پیام جدیدی برای تهران نیست؟

«جوزف بورل» سفر مورا را به تهران، آخرین بخت آزمایشی و یا تیر در ترکش برای دادن شوک به جسم در کما رفته «برجام» خوانده است. مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا امیدوار است که فرستاده ویژه او و به تبع آن تروئیکای اروپایی، بتواند در اقامت چند روزه‌اش در تهران و ارائه پیشنهادهای بینابین، مقام‌های ایرانی را برای قبول توافق و به نتیجه رساندن مذاکرات کشتار وین بر سر احیای برجام ترغیب کند.

این در حالی است که سخنگوی وزارت امور خارجه با تقلیل جایگاه کارکردی انریکه مورا گفته است: کار فعلی و ویژه آقای مورا انتقال پیام میان ما با ایالات متحده است. از همین‌رو او تصریح کرد که در حال حاضر تنها برنامه‌ای که برای مورا در تهران تدارک دیده شده، دیدار با «علی باقری کنی» به عنوان مذاکره کننده طرف ایرانی است.

اگرچه رسانه‌های غربی خبر داده‌اند که مورا با «علی شمخانی» دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز گفت‌گو خواهد داشت، اما سخنگوی وزارت امور خارجه تنها به این نکته اشاره کرده: «دستور کار گفت‌وگوها مشخص است و امیدواریم بعد از انجام آن، نتایج بهتر را اعلام کنیم». خطیب‌زاده همچنین تاکید کرد: «اگر همین امروز آمریکا تصمیم لازم را بگیرد و آنچه از حقوق و جیب ملت ایران برداشته برگرداند، می‌توانیم فردای بعد از بازگشت مورا، به وین بازگردیم و توافق را جلو ببریم.»

نشانه‌ها در آستانه سفر چند روزه هماهنگ کننده مذاکرات وین به تهران، چشم‌انداز مبهمی را پیش رو قرار می‌دهد. این ابهام از آن رو ست که هنوز ابتکار راهگشایی که بتواند به اختلافات عمیق ایران و آمریکا بر سر موارد باقی‌مانده در مذاکرات وین پایان دهد، ارائه نشده است. طرف‌ها همچنان بر مواضع کلیدی و اصولی خود با نگاه به محذوریت‌هایشان در سطوح داخلی و خارجی اصرار دارند. با این وصف، باید دید که آیا فرستاده اروپاییان به تهران، قرار است ابتکاری مستقل و به‌طور کامل اروپایی را برای نزدیک کردن مواضع تهران و واشنگتن در اختیار طرف‌ها بگذارند؟ یا هدف، چانه‌زنی در تعدیل موضعی است که ایران برای قبول توافق و بازگشت به برجام بر روی آنها تاکید دارد؟

قطر به دلیل قراردادهای بلندمدتش با مشتریان گاز مایع خود، قادر نیست به نیازهای اروپاییان در این باره پاسخ دهد. ایران یکی از مهمترین منابع تامین انرژی جایگزین برای اروپا می‌تواند باشد. اروپاییان اکنون سخت در پی یافتن منابع تامین گاز و نفت خود پس از تحریم روسیه در پی جنگ اوکراین هستند.

بنابراین نخستین برداشت نزدیک به واقعیت از انگیزه سفر انریکه مورا و امیر قطر، چانه زنی برای نتیجه بخش کردن مذاکراتی است که بلا تکلیفی در آن، مانع خلاصی اروپا از دغدغه تامین انرژی است. اروپاییان بر این باورند که اصلی‌ترین نتایج جنگ اوکراین تاکنون، تنها منافع ایالات متحده در تثبیت دوباره‌اش به عنوان ابرقدرت جهانی و برتری آن در ناتو و سرانجام شناخته شدن در هیئت منبع مطمئن تامین انرژی بوده است. آنان اکنون از دو سو در معرض تهدید و آسیب قرار دارند: گسترش جنگ تا درون مرزهای اعضای اروپایی ناتو و نیز ناتوانی در تامین نیازهای خود به نفت و گاز.

سفر وزیر امور خارجه لهستان به تهران که در هیاهوی دیگر اخبار، بازتاب اندکی داشت را می‌توان در همین راستا تفسیر کرد.

بنابراین حضور چند روزه انریکه مورا در تهران و گفت‌وگوهایش با مقام‌های ایرانی می‌تواند با انگیزه اروپا برای یافتن چاره‌ای مستقل از رویکردهای ایالات متحده باشد که به خرج آنان بر هیمنه جنگ در اوکراین می‌افزاید. اما احتمال دیگری نیز هست؛ اینکه هماهنگ کننده اروپایی مذاکرات وین براساس آنچه «جوزف بورل» در لحنی هشدارآمیز گفته، این سفر آخرین بخت تلاش‌ها برای احیای برجام و پایان دادن به اختلافی است که از سال ۲۰۱۵ میلادی تاکنون، ایران را با جامعه جهانی دچار چالش کرده است.

اهمیت وضع جاری در آن است که آیا تهران آنچه پیش رو ست را یک فرصت برای خود در خدمت به ایجاد موقعیت‌های آینده به حساب می‌آورد؟ در این صورت مورا تا چه اندازه قادر به ایجاد تعدیل در مواضع تهران و در این حال تهران تا چه اندازه خواهد توانست به کمک اروپاییان، دولت بایدن را عقب نشینی قابل قبول در مواضع آن وادار کند؟

برجام همچنان در کماست و آینده رایزنی‌ها در پرده ابهام. نتیجه مذاکرات انریکه مورا و شیخ تمیم آل ثانی با مقام‌های ایرانی را در چمدان‌های سوغات آنان در پایان سفرشان به تهران باید جست‌وجو کرد.

منبع: روزنامه ابتکار